

ETIČKE DILEME U SLUČAJEVIMA POTREBE ZAŠTITE DJECE

ZAKON O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI (Narodne novine 116/03)

Članak 5.

- (1) Zdravstveni djelatnik, djelatnik socijalne skrbi, psiholog, socijalni radnik, socijalni pedagog i djelatnik odgojno-obrazovne ustanove dužni su prijaviti policiji ili nadležnom općinskom državnom odvjetništvu za počinjenje nasilja u obitelji iz članka 4. ovoga Zakona za koje su saznali u obavljanju svoje dužnosti.
- (2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka koje ne postupaju u skladu sa stavkom 1. ovoga članka čine prekršaj.

30% stručnjaka u SAD ne prijavljuje sumnju na zlostavljanje djece iako su na to zakonom obavezni

Razlozi koje navode:

- Nejasnoće u interpretaciji zakona
- Etičke dileme oko povjerljivosti
- Nedostatak vjere u efikasnost sustava
- Strah od dodatnog opterećenja već preplavljenog sustava

(Kalichman, 1999.)

Etičke dileme

- Razumijevanje etičkih principa struke, jasne metodologije identificiranja, prevencije i rješavanje etičkih konflikata
- Etički kodeksi – kod nas:
 - *Kodeks etike psihološke djelatnosti*
 - *Kodeks medicinske etike i deontologije*
 - *Etički kodeks socijalnih pedagoga*
 - *Etički kodeks socijalnih radnika*
 - *Etički kodeks u istraživanjima s djecom*

Temeljne karakteristike profesionalnih etičkih kodeksa

Meara,N.M., Schmidt,L.D., Day,J.D. (1996.)

- **Autonomija** – samoodređivanje i sloboda izbora
- **Neškodljivost** – izbjegavanje povrjeđivanja drugog
- **Promicanje dobrobiti za sve**
- **Pravednost** – jednakost za sve
- **Čestitost i poštenje** – poštivanje dogovora i povjerljivosti
- **Istinoljubivost i vjerodostojnost**

“ U DOBROJ NAMJERI” “NEZLONAMJERNOST”

- Prepostavlja se da je to standard profesionalca koji ima razlog za obavještavanje o zlostavljanju
- Dužnost izvještavanja o zlostavljanju prema postojećim zakonima
- “Opravdana sumnja” – u situaciji kad je razumno da je profesionalac iznese u skladu sa svojim obrazovanjem i specifičnim stručnim znanjima

Pojava otpora, emocionalnih i etičkih dilema

- Treba li obavijestiti o zlostavljanju?
- Ako se prijavi, krši li se odnos povjerenja?
- Koje su granice povjerljivosti?
- Tko treba izvijestiti o zlostavljanju?
- Treba li obavijestiti obitelj o sumnji na zlostavljanje?
- Tko su suradnici u radu sa zlostavljanim djetetom?

.....nastavak

- Koja je razlika između fizičkog kažnjavanja i zlostavljanja?
- Obilježava li dijagnoza dijete?
- Kako dokazati seksualno ili neko drugo zlostavljanje?
- Razaranje obitelji ili pomoć obitelji?

Unutrašnji sukobi (Copans i sur., 1979., Killen, 1994.)

- **Suzdržavanje od vlastite agresije**
- **Anksioznost zbog posljedica**
- **Potreba za emocionalnim zadovoljstvom na poslu**
- **Izostajanje stručne podrške**
- **Osjećaj nekompetencije**
- **Poricanje i projekcija odgovornosti**
- **Osjećaj opće odgovornosti za slučaj**
- **Teškoće u razlikovanju osobne i profesionalne odgovornosti**
- **Uloga žrtve**
- **Miješani osjećaji prema klijentu i vlastitoj profesionalnoj ulozi**
- **Želja za većom mogućnošću kontrole**

ETIČKE DILEME SU SVAKODNEVNE!

- Preispitati svakodnevnu praksu
- “*Ako ne možeš identificirati etičke dileme, nisi dobro tražio/la!*”
- Konflikti interesa su puno češći u manjim zajednicama
- Sprečavanje etičkih konflikata je imperativ struke
- Praksa ne smije biti u suprotnosti sa zakonom ili etičkim kodeksom struke

Identificiranje konflikta interesa i etičkih problema:

- Prije početka bavljenja određenom strukom
- Rasvijetliti i raspraviti probleme sa supervizorom i drugim praktičarima
- Ako postoji zaista NERJEŠIVI problem, konflikt interesa ili etička dilema – *odustati od posla*
- BITI SVJESTAN- možda će poduzimanje dalnjih koraka biti zakonska obveza

Najčešća dilema: NARUŠAVANJE POVJERENJA

Novi način postavljanja pitanja:

**KAKO POJEDINAC MOŽE IMATI POVJERENJA U
PROFESIONALCA KOJI NE PODUZIMA MJERE
ZAŠTITE DJETETA?**

Neprimjerene intervencije:

- **Prijetnje** (“*prijava je kazna*”)
- **Ucjene** (*daje poruku da je ponekad u redu biti zlostavljač, a ponekad ne*)
- **Napuštanje** (*važno je osigurati podršku i praćenje*)
- **Provođenje vlastite istrage**

Treba li reći roditelju/klijentu za obavještavanje?

- Uz uspostavljenou povjerenje, osigurati klijenta u saznanju da će poduzete mjere smanjiti traumu
- Dati im osjećaj da će se ponovno uspostaviti kontrola
- Kontraindikacija su pojedine osobine klijenta: psihička bolest, nasilni klijent, sklon alkoholu...

Nakon obavijesti:

- Uputiti dijete na multidisciplinarnu evaluaciju
- Koristiti znanja i vještine u radu sa djecom žrtvama nasilja
- Sudjelovanje u radu multidisciplinarnih timova (*rasprava različitih faza zaštite djece i mladih, različitih slučajeva, pomaže odlučivanje na različitim nivoima...*)

MOŽEMO SPRIJEČITI ZLOSTAVLJANJE

- Razumijevanje problema
- Razumijevanje termina
- Razumijevanje uzroka
- Podržati programe pomoći obiteljima
- Obavještavati o sumnji na zlostavljanje i zanemarivanje
- Širenje ideje o potrebi zaštite djece
- Biti spremam u kriznoj situaciji (suradnja s liječnikom, policijom, odvjetništvom,CZSS)

Razrješavanjem etičkih dilema:

- Inicira se zaštita djece i mladih od daljnog zlostavljanja
- Obitelji se pruža mogućnost dobivanja pomoći
- Sprečava se razvoj simptoma i poremećaja
- Tretman se usmjerava na pomaganje obitelji, a ne na skrivanje tajne
- Dijete uspostavlja narušeni osjećaj sigurnosti prema vanjskom svijetu

